

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četr leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabuseminar). — Deležniki tiskovnega društva, dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Osemletno šolanje pa državni zbor.

Dne 14. maja 1869. je obveljala nova šolska postava. Črtež njeni je izdelal krščeni jud Sues na Dunaji, a sklenoli so jo sami nemško-liberalni poslanci, to pa popolnem v nemškem, liberalnem in strogo centralističnem smislu. Najbolj veseli bili so freimaurerji, ki so se nadejali sedaj leži delati na razkristijanjenje Avstrije, ker je bil prejšnji upliv sv. katoliške Cerkve na izgojo mladine znatno odpravljen; bivši minister Stremajer je v dopisu do tirolskega namestnika razločno imenoval novo šolo: brezversko. Dalje veseli bili so nove postave centralistični Nemci, ker so vse šolstvo djali ministru v roke in pa njemu podredjenih deželnih in dalje okrajnih šolskih svetov ter so v svojej domišljiji uže vse v Avstriji razven ogerške videli ponemčeno! Mislili so, da so z osemletnim šolanjem v liberalno-nemškem smislu svojo gospodstvo za vselej vtrdili. Toda tukaj so se tako ukanili, da je ravno šolska postava skoraj največ zakrivila njihov propad pri volitvah in v državnem zboru.

Brezverni značaj pri novej šoli spodbujal je verne kristijane potegovati se za dostojni upliv sv. vere na izgojo otrok. Deželni zbori so se pritoževali zaradi brezobzirnega postopanja deželnih šolskih svetov. Kmetje so nevoljevali zaradi novih šolskih bremen. Slovani pa so se braniti začeli zoper ponemčevanje. Toda pritožbe bile so bob v steno! Vse prošnje metal je liberalni državni zbor sprva pod klop, poznej pa ministru naročil, naj nekoliko odjenja, naj ne kaznuje več tako strogo staršev, ki 13- in 14letnih otrok redno ne pošiljajo v šolo itd. Ker pa vkljub temu še ni postalo boljše, so se nemški konservativci in slovanski narodnjaki v državnem zboru porazumili in nemške liberalce potisnoli v manjšino. Tako si hočejo pomagati. V marsičem so uže zmagali, n. pr. sklenoli so postavo zoper ponarejanje vina, postavo zoper oderuhe. Sedaj hočejo postavno olajšati bremena 8letnega šolanja. Nemški konservativni poslanec Lienbacher je nasvetoval pre-

membo šolske postave od 14. maja 1869. to pa tako: da bi naj 6letno šolanje obveljalo, kder bi pa le hoteli imeti 8letno šolanje, ondi bi je naj deželni zbori sklenoli. Nasvet bil je po godu vsem konservativcem pa tudi slovanskim narodnjakom; kajti mnogo razredov bi odpalo, šolski troški bi se bili zmanjšali, kaznovanje staršev prenehalo in deželni zbori bi nekaj pravic dobili nazaj, na Kranjskem bi lahko vse šolstvo imeli Slovenci v rokah itd. Vendar minister Konrad ni pritrnil. Da vsaj nekaj olajšav dosegnejo, bližali so se naši poslanci nekoliko ministru ter sestavili nasvet: 8letno šolanje lahko ostane, kder je uže uvedeno, vendar deželni zbori imajo pravico 7. in 8. šolsko leto nadomestiti s kratko nadaljalno ali ponavljalno (nedeljsko) šolo. Nemški liberalci so se v državnem zboru tudi temu upirali na vse kriplje. Ali naši poslanci so jih izvrstno pobijali. Celi mesec februar trajalo je srdito besedovanje. Dne 25. februarja prišlo je do glasovanja, 165 poslancev je glasovalo za olajšavo šolskih bremen, med njimi Lienbacher . . . . Goedel, Herman, Vošnjak itd. Nasproti glasovalo je pa 152 nemških liberalcev, med njimi Forregger, Schmiderer, Pauer, koroški Wran, Ottitsch, Moro itd. Liberalci so toraj propali in njihova šolska trdnjava je prvič znatno oškodovana!

Gospodarske stvari.

Praska zaradi zemljiškega davka.

III. Nekaj časa so liberalni listi trobili: postave o zemljiškem davku bodo tiste trobente, pred katerih glasom se bode zidovje konservativnih Jeribunčanov začelo podirati. Ali sedaj se drugače kaže. Ova postava bo opravičila konservativno stranko, a popolnem ob vse zaupanje pri kmetih spravila liberalce. Kajti čedalje bolj razvidno je, kako so liberalci vso nevoljo sami zakrivali. Zadnji čas so nam še odkritosrčno izpovedali, zakaj so sploh strahovito drago uravnavanje zemljiškega davka sklenoli ter se ne ustrašili 25 milijonov gol-

dinarjev potrošiti; hoteli so gruntnim posestnikom sploh več davka naložiti, najmenje 3—5 mil. več, namreč 40 mil. To bi se bilo tudi zelo gotovo zgodilo, ko bi še sploh večino imeli v državnem zboru ali pa ostalo pri visokih tarifah, kakoršnih so nastavile deželne komisije. Zato pa sedaj vsi liberalno-judovski listi tožijo in jamrajo, da jim je vse spodletelo, ker vlada tirja samo 37½ milijona, to pa še s tolikimi olajšavami, da utegne državna blagajnica le 35 milijonov dobiti. Liberalna „Deutsche Zeitung“ piše: der Zweck der Grundsteuerregulierung bestand in der Vermehrung der Staatseinnahmen, t. j. namen uravnavanju gruntnega davka bilo je pomnoženje državnih dohodkov. „Neue-Freie-Presse“ pa jamra: es ist geradezu beschämend, wenn aus der Landwirtschaft nicht mehr Einkommen für den Staat zu erhalten ist — das auf 169.6 Millionen veranschlagte Reineinkommen ist eine Ziffer, welche eine der grössten statistischen Unwahrheiten darstellt t. j. sramotno je za Avstrijo, da iz kmetijstva ni dobiti več dohodkov, na 169.6 milijonov vcenjeni čisti dohodek gruntov je najbolj robata statistična laž. In „Steir.-Landbote“ piše: das Resultat ist ein klägliches, Ueberbürdung der Steuerzahler und Schädigung der Staatskasse t. j. uspeh je reven, davkeplačilci so preobloženi, a državna kasa na slabem. To je res lepo, da nam liberalni listi sedaj vse izpovejo, kajti s tem so dokazali svojo lažnjivost, ko so nedavno kmete lovili, češ da jih hočejo večjega gruntnega davka obvarovati, a ob enem so še zopet potrdili, da so liberalci le na škodo Avstriji 20 let gospodovali. Pomagati znali so le oderuhom, a vse drugo so oškodili. Sreča velika za kmete in gruntne posestnike je, da so liberalci potlačeni. Naši poslanci so v državnem zboru in po uplivanji na ministre zabranili pomnoženje gruntnega davka do 40 milijonov, oni si prizadevajo bremena olajšati deželam, ki zgubijo doseganje predprave in cesarske milosti n. pr. Štajerska, oni so dne 25. febr. t. l. reklamacijam ali pritožbam gledé na vcenitev gruntnega davka rok podaljšali do konca maja.

Čas za reklamacije toraj traja od 1. marca do 31. maja 1881. V nekem liberalnem listu beremo, kako se liberalci bojijo, da nebi preveč reklamacij se vložilo. To je zopet dokaz, da liberalci kmetom nič dobrega ne želijo. Tem več prosimo gruntne posestnike, naj prebirajo marljivo 3 naše sestavke: Praska zaradi gruntnega davka v št. 7., 8. in 9. „Slov. Gosp.“, pa tudi nauk o reklamacijah v „Gospodarstveni prilogi“ 24. febr. 1881 na strani 143. Tako orožani naj pregledajo pri svojih županib mape itd. Dobro pa bo, da vsak skuša od davkarije dobiti predpisano letošnjo dačo, da bo vedel ali je manjša ali večja od lani. Tako bo precej zvedel, ali ima kde reklamirati ali ne.

Posejano seme vran in druge pošadi varovati. V dosego tega namena nasvetuje neki angleški kmetovavec sledeči pomoček. Vzame se na

3 hektolitre semenskega žita, 28 centilitrov plinovega katranovca, 907 gramov modrega vitriola in 10 litrov vrele vode. Katranovec se z jedno polovico vrele vode v kakem škafu ali kaki kadi dobro pomeša. Črna, mažoča se pena se s slanim šopom ali z laneno capo sproti zmesi snema; med tem pa drugi delavec vitriol v drugi polovici vrele vode razpušča. Na to se obe tekočini v jedno posodo zlijete, dobro med seboj pomešate in slednjič na kup semenskega žita, ki se je poprej na škednju na kup nasulo, vlije. Žitni kup se mora potem prav dobro premešati, da pride vsako zrno s tekočino v dotiko. Tako namočeno seme je varno vranjega in vsakega drugega kljuna.

Izvrsten mešanec ali kompost.

Vsako leto se iznad svinjskih goric do 13 centimetrov debela plast prsti vzdigne in z drugo prstjo nadomesti. V gorici letajo svinje skozi $\frac{2}{3}$ leta okoli in ta iz svinjskih goric vzdignjena prst je najboljše gnojivo za mokre, kisle travnike, posebno če je ta gorična prst ilovičnata. Kmetovavec mora toraj vsakokrat vedeti, kedar nove prsti v gorico napeljava ali nanošava, na katero zemljišče hoče prihodnjič to gnojivo porabiti. Najboljše kaže podrzano prst z žaganjem in konjskim gnojem plastoma pomešati, 2—3 mesece jo ležati pustiti, potem premetati in dobro zdrobljeno zopet na kup zmetati. Če je mogoče, jo še z gnojnico na vsakih 8—10 centimetrov polivati, da ta zmes do avgusta ali septembra najboljše gnojivo postane.

M. Kako treba malinje grmiče obrezovati. Malina, če se po vrtili redi, se mora tudi večkrat obrezovati. Ni res, da maline samo ob sebi rastejo in da se jih ni več treba dotakniti, kedar so enkrat vsajene. Res je sicer, da se maline povsod rade primejo in lepo poženejo, najlepše se ve da v dobri zemlji. Sploh pa kar se zemlje tiče, malina ni čisto nič izbirčna. Kar se pa rezi tiče, je ta čisto priprosta reč. Vsako spomlad, predno malina poganjati začne, se porežejo mladike, ktere so že rodile. Večidel so se že same ob sebi posušile, ostale mlade letorastke pa, kakor so ravno močne, se za polovico ali tretjino ali šrtino njihove dolgosti nazaj porežejo. Še boljša rez pa je, ako se v vsakem grmiču nekoliko močnejših mladik, vse druge se prirežejo po navadi, na 3—4 oke nazaj poreže. Te ženejo tudi iz svojih ok kakor druge mladike, toda mnogo pozneje cvetejo, s čemur se čas rodovitnosti za mnogo podaljša in rodovitnost sama pomnoži. To je tako priprosto opravilo, da si ga priprostejšega misliti ne da in vendar se tako redko rabi. Zakaj pa? Zato smo tukaj naše čitatelje na to opozorili.

M. Konja hitro iz gorečega hleva spraviti. Kedar v bližnjavi goretii začne, se živina dostikrat ne da iz hleva spraviti, posebno konji so v tem slučajih silno svojeglavni. Temu pa pomagaš, če konja hitro osedlaš ali z vozno opravo opraviš.

Osedlanega ali z vozno opravo opravljenega boš brez vse težave iz ognjene nevarnosti izpeljal.

M. Kako si v naglici napraviti okusnega sira za domače potrebe. Zgreje se kislega mleka, da se siradka od sirovine popolnoma loči. Na to se stlači sirovina v laneni žakelje, da se siradka iz nje do čista odteče. Na to se skuta na drobno razdrobi in v glinasti lonec dene, ki se s papirjem pokrije in blizo pozida ali ognjišča postavi. Sme se tudi na sonce djati. V 3—4 dneh sirovina ali skuta zavreje, na kar se s putrom, soljo in kumino nad ognjem prav dobro premeša tako dolgo, da vse začne vreti. Na to se sir pusti, da se razhladi, v za porabe pripravne kosce razreže in na mizo postavi. Pravijo, da je tak sir prav okusen. Naj se poskusi.

Konejerejsko društvo štajersko zborovalo je 25. febr. t. l. v Gradci. Navzočih je bilo 89 društenikov s 94 pooblastili. Glasov bilo je toraj 183. Novo predstojništvo bilo je najprvleje izvoljeno: predsednik g. Karol Haupt c. k. ritmajster in grajščak Strausseneški, namestnik g. Jurij vitez plem. Friedrich c. k. oberst v Gradci, odborniki: grof S. Herberstein, Ed. Thaller, Fr. Fürst, Jožef Pipan c. k. major, grof A. Lamberg, Mih. Cah, Oton Falke, grajščak pri Radgoni, A. vitez Schuberth, Geiza vitez plem. Wachtler, grof M. Spaur. Odstopivši predsednik g. vitez plem. Wachtler prejel je častno društvenišтво in srebrno društveno svečino, g. baron Vay v Konjicah pa bronasto svečino za zasluge pri konjerejstvu na Štajerskem.

Dopisi.

Iz Slov. Gradca. (Novi gruntne davek. — razne pritožbe.) [Dalje.] Potem je g. V. Fišer, okrajni odbornik in namestnik okrajnega načelnika, rekel, da se gruntni previsoko cenjujejo in otrokom čez dajajo. Vsled tega je uže tako daleč prišlo, da je vse zadolženo. Kdor doma na gruntu ostane, ta ne more shajati, ker mora sodediče plačevati, pa sodediči, ki se kam drugam oženijo ali omožijo, tudi ne, ker morajo tudi tam velike dolge ondašnjih sodedičev na se vzeti, in mora prav za prav vse le za mrtvi kapital tlako delati. Tukaj bi se naj pomagalo, drugače pridemo vsi na nič. Resnica teh besed je bila tako jasna, da so temu brez razgovorov pritrdili. G. Ivan Rogina, občinski predstojnik Podgorski, mož jako nadarjen in izobražen, je rekel: sodnije so predrage, vse mora ali doktor ali pa notar napraviti. Ali bi se ne dalo to predrugačiti? Razgovor, ki se je vsled tega začel, je pokazal, kako skeleča da je rana kmetijstva, na katero je bil g. Rogina s temi besedami pokazal. G. F. Kristan, občinski predstojnik Legenski, je povdarjal, da je uprava po deželah predraga; povsod se morajo plačevati stroški za c. kr. na-

mestnije ravno tako, kakor tudi za deželne odbore; potem za c. kr. okrajna glavarstva za in okr. odbore. Ako bi bila naša dežela bogata, naj bi se godila ta potrata pa zdaj — ko davkoplačevalec res ne ve več, kje bi si še kaj pritrgal, da bi bil kos davke plačati in se na gruntu obdržati, se bo moral vendar kaj vkrenoti, da se ta potrata odpravi. Najbolj pa vsem preseda, kakor se je iz govorov slišalo, prosta ženitev nemaničev, hudo postopanje davkarskih eksekutorjev in raba nemškega jezika po uradih in pri sodnijah. Zastran zadnje točke je g. J. Ovčjak, občinski predstojnik na Vrheh, toževal, kako to Slovence v gospodarstvenem oziru nazaj devlje, da mu sodnije in uradi vedno le nemški pišejo. Koliko mora kmet nepotrebnih potov storiti, da koga najde, ki mu, če še tako slabo, večkrat tudi čisto krivo, pové, kaj hoče gosposka po nemški od njega imeti. Koliko denarjev potroši na tak način po nepotrebnem po gostilnicah, kjer mora svojemu tolmaču vsaj vina in jesti kupiti, večkrat mu še pa mora v denarjih za slabo prestavo debelo plačati. Kolikokrat zapade kmet kazni, ker rokov ne drži. Vsi pričujoči so bili one misli, da se tako uradovanje, ki Slovencu tudi toliko gmotne škode prizadene, ne more več trpeti. Celo pričujoči Nemci so pripoznali orjaško krivico, ki se po takem uradovanju Slovencem dela. Ako še ti gospodje pravičnim tirjatvam Slovencev, med katerimi in od katerih živijo, ne bodo nasprotovali, bodemo tudi v političnem oziru dobri prijatelji postali; kajti tudi mi nimamo nič zoper to, da se njim po nemški piše. Na predlog g. Tombaha se je enoglasno sklenola resolucija, da naj okrajni odbor vse tote pritožbe v pretres vzeme, dotične prošnje sestavi ter jih tudi občinam v podpisovanje pošlje, kar se bo tudi zgodilo. Občine tega okraja si iščejo slovenskega tajnika!

Od sv. Mihela pri Sladki gori. (Tatje — zima.) Tukaj se je zgodilo letošujo zimo pri zelo ubogih kočlarjih mnogo tatvin. Tat se je pritepel večinoma le ob nedeljah, ko so bili ljudje v cerkvi ter pokradel revežem zadnji živež, obleko, novcev, itd. Naposled se je tukajšnjemu županu A. N. posprečilo tatinca vloviti. Še le 18 let je star ta tatinski ptič J. Petek iz šmarijske fare doma. Obstal je tatvino in še imenoval druga 2 mlada pomagača. Prejel je J. Petek plačilo, najprvleje v podobi palice. Toda ta kazen ni imela konca. V pondeljek si je srenjski pisac in več Novoveščanov dovolilo narediti iz tatu pustno šalo. Oblekli so ga v pusta in okolo vodili, pretepali pa, da je ves siv. Pojdoč je eden tudi v šolo vstopil, učitelja pri poduku motil in poln vinskega duha je blebetal nekaj otrokom o vedenji, če bodo vojaki, ako učitelj umerje itd. in vrh tega še večkrat g. učitelju roko „kušnil“. Nedavno je prišel nek koroški berač v te kraje, a ni imel domovnice in zaprli so ga nekaj dni v svinjak in debelo pretepavali z vrvjo! Ali ni to strahovita surovost in grozovitnost? Za božjo voljo

ne delajmo sebi take sramote! Letošnja zima je pozno prišla, a prizanesla nam nič. Vse eno smo minuli mesec imeli tako mrazoto, kakor lani in še tudi zdaj so zelo mrzli dnevi. V vinogradih se le preveliko pozna njeni nasledek. V nižjih goricah je vse trsovje pozeblo in brstje (oke) kar odpada.

Če je v višjih vinogradih tudi mraz toliko škode naredil, potem bomo imeli zelo malo vina in bode dražje. Ozimina je do sedaj prav lepa videti na krajih, kjer se je sneg že raztalil. Sadno drevje obeta obilo sadja. Bolezen vratnica je tudi v tem okraji, posebno v Šmariji, mnogo otrok minuli mesec podavila, a sedaj ponehuje. V Šmarijskem trgu sedežu sodnije je še vedno velika draginja, kakor menda nikjer drugod po Slovenskem.

Od sv. Ilja v Slov. goricah. (Kaznovana neumnost in pohlepnost.) V Selnici ob Muri živita dva zakonska na malem posestvu. Da bi si kak krajcar pridobila, nese žena piščanec v Maribor. V mestu najde kupčevalko neko babelo, ki nji kupi brez denarja, rekši da ji plača prihodnjič, kedar zopet prinese. Žena se babeli pritoži, kako da se njej slabo godi itd. Drugikrat začne babela prerokovati, da ona je njena sorodnica in da imate pravico do 60.000 fl. premoženja tukaj v mestu pred kratkim izumrle rodbine. Na dalje njej reče, da ona bi že davno denarje vzdignola, pa nima denarja, da bi mogla pisma in druge reči plačevati; ako bi ona voljna bila nji 500 fl. dati, potem bi se s premoženjem delile in dobi vsaka 30.000 fl. Žena res verjame babeli, pove doma moževi in tudi njemu je volja. Ker pa nista imela toliko gotovega denarja, proda brž kajšo za 600 fl. in žena nese 500 fl. uni babeli. Čez nekaj dni potem se snide žena z babelo zopet v mestu in ta tirja 200 fl. rekši, da unih je bilo premalo obetajé nji, da kedar unih 200 fl. prinese, dobi gotovo njenih 30.000 fl. Mož še poišče zadnji krajcar in gresta oba z denarji k babeli. Res zdaj prejmeta od babele škatljico, rekši, da so denarji v nji, toda prepové poprej odpreti, preden sta doma. Težko čakata, da bi škatljico odprla in denarje preštela. Domov prišedša odpreta, ali o joj! namesti 30.000 fl. bilo je v njej samo ogljenje in svinjsko ščetinje. Sedaj sprevidita, da sta goljufana ter objokujeta svojo nesrečno osodo, ali prepozno. Brž se napotita nazaj in babelo res hitro najdeta brez denarjev; sodnija je babo poslala v Celje. F.

Iz Konjic. (Kaj strupeno žganje dela.) Poslednje dni preteklega tedna sta dva človeka v župniji sv. Jerneja pri Konjicah strupeni pijači žgane godlje, kakoršna se zdaj prodava in tako silno pije, nesrečno podlegla. V noči od 24.—25. svečana se je 23letni, na pol izučeni krojač, Št. V. od sv. Jerneja, v parni blizo konjiškega trga z revolverjem ustrelil. Dan popred si je po žganjarijah, katerih je vse polno po Konjicah, korajžo delal; po noči ga najdejo hlapci v listniku pijanega ležati, ga zvrlečejo v hlev, da pijanče ne zmrzne,

s hleva zopet v listnik in se puhne v prsa, da nihčér nič slišal ni. — In ni še bil zbegani pebar pokopan, zmrzne drug žganjepivec, star kmet in užitkar pri sv. Jerneji, ker je obležal na potu. — Res imamo postavo, po kateri se mora od prodajalcev žganjice prihodnina plačevati; pa to nič ne pomaga, ker je sprideni vinski cvet ali špirit vendar še ceneji od vina, zdivjani ljudje pa hočejo prav ceno pijani biti. Dokler ne bo žganju in vinu v primeri enaka cena, ne bo tudi žganji kugi konca.

Od zgornje Pesnice. (Stekel pes) je 22. febr. hudo razsajal v spodnjem št. Jakobskem dolu, zgrizil na Hlapenskem vrhu 6letno deklico viničarja R. na pragu sedečo. Od tod se zažene v mali dol k hiši majarja M. Tukaj mu 8letna deklica komaj uide; pes zdaj napade svinje, jih zgrize in zopet beži na vrh ter moža nasproti prišedšega napade, a ta se srečno obrani in kriči: stekel pes, stekel pes. Nad 20 mož se kmalu zbere s puškami in koli in mahne za psom, ki je svojo pot zaznamoval s krvavimi slinami in hripavim tuljenjem. Strašljivi ljudje bežijo v hiše, otroci pležejo na drevesa. Močni stekli pes ogrize psa za psom. Še le v Partinji se posreči psa dohiteti in po velikem trudu pobiti in ustreliti!

Iz Doliča. (Zlata poroka — slov. uradovanje.) V prelepem sprevodu iz farovža v cerkvo v rokah držeč zalo okinčano palico in v družbi svatovski spremljevan je bil od č. g. župnika g. Blaže Tempran in njegova žena Urša k zlati poroki; v cerkvi so potem sv. Florjanskim faranom v mičnem govoru po besedah starega Simeona razlagali duhovni pastir pomen ove svečanosti ter opominjali spoštovati častito starost. Med svatovščino bili so sosedje in petero lepo oskrbljenih že zakonskih otrok in še samica, ki je bila družica z dvema tovaršicama, ktere so materi zlati nevesti nad njeno glavo nosile v rokah venec. — Z malim izjemkom skoraj vsa županstva tega okraja želijo slovensko uradovati in le take dopise sprejemati, ker se pa v tem kraji slovenske pisave zmožnih preveč pogreša, namerava večina županov si najeti uradnika slovenščine popolnem zmožnega, kateri bi naj stanoval v Slov. gradci in bi prihajal v dalnejše občine na uradne dneve. Saj je tudi že skrajni čas!

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Za našo škofižo so svitli cesar dne 11. febr. t. l. imenovali novega višjega pastirja, namreč svojega dvornega župnika dr. Lovrenca Majerja; ta pa je namenjeno mu čast odbil, ko je zvedel, da koroški Slovenci želijo slovenščine zmožnega škofa. Sedaj imenujejo novine zopet 3 gospode kot mogoče naslednike sv. Modesta: prvi je preč. g. dr. Valent. Müller, korar in prošt v Celovci, drugi preč. g. J. Funder, korar v Celovci, tretji pa mariborski kanonik preč. g. Franc Kosar. Eden izmed teh bo najbrž celovski knez in škof. — Društvo rokodelcev v št. Vidu dobro napreduje; šteje uže

36 udov. — Veliko denarjev trošijo mesta v šolske svrbe; v Celoveci so postavili učilnico za fante in dekleta, ki je stalo s telovadnico vred 138613 fl. — Hüttenberška zadruga se hoče združiti z večimi enakimi zadrugami na Štajerskem, pri tej priliki pa delnice za 50% znižati, t. j. dolg za polovico otresti. Delničarji se lahko obrišejo, ako hočejo. — Čuden slepar se je potepal nedavno pri nas; prišel je kot gospod oblečen v Glanegg ter se pri grajščinskem oskrbniku oglasil, da je od g. Kinza v Bregencu grajščino kupil za neke redovnice ali nune. Oskrbnik mu verjame, vse odpre in pokaže. Vse mu je bilo prav, le zemljišča ne, ta hoče na kose prodavati. Kmetov je kmalu navrelo in eden mu je 40 fl. nadavka dal. Zviti ptič poda se potem v Trebenj in potem premine, da nihče ne ve kam.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V državnem zboru vršile so se ove dni velevažne razprave: pred vsem o grunt-nem davku; tukaj so tirolski poslanci razkrili ve-like krivice; liberallec Chertek in začasni vodja finančnega ministerstva je baje iz Dunaja odposlal na Tirolsko uradnike, kateri so tarife hudo po-zvišali; ljudstvo jih ima za „Chertekove husarje“. V zadevi gruntnega davka je se sklenolo rok re-klamacijam podaljšati do 31. maja, za kar smo vsi posestniki poslancem hvaležni. Liberallec Streer, ud centralne komisije, napaden od liberalcev šta-jerskih, je izvrstno zagovarjal centralno komisijo, ker je tarife deželnih komisij znižala. Prav je imel. Štajerska bi bila uničena, ko bi davka se njej naložilo po tarifah deželne komisije v Gradci. Zato moramo hvaležni biti centralnej ko-misiji dunajske, ki je n. pr. v Mariboru njivam I. vrste tarifo znižalo od 20 fl. na 13 fl. v Ptujih od 20 na 14, v Ljutomeru od 16 na 15, v Bre-žicah od 17 na 12, v Celjih od 21 na 16, v Slov. Gradci od 16 na 14 fl., pri vinogradih pa v Ma-riboru od 50 na 42, v Ptujih od 49 na 44, v Lju-tomeru od 44 na 38, v Brežicah od 32 na 25, v Celjih od 19 na 14 fl. itd. Dalje so naši poslanci dognali olajšave šolskih bremen, kakor vvodni članek razlaga. Isvrstni zagovornik olajšav g. Lienbacher je se precej po končani seji od-peljal v Saleburg, tega pa dunajski študentje niso vedeli in prišlo jih je toraj 400 pred g. Lien-bacherjevo stanovanje, da bi mu šipe vbili in „mačkinjo muziko“ naredili; toda policaji so tudi prišli in 14 dijakov zasačili, drugi so hrabro zbežali, od 14 zaprtih rogoviležev je večina judovskega rodu! Čudno, da Juda nikder ne zmanjka pri takšnih neredih! Jako hudi so liberalci na pred-sednika državnemu zboru, liberalca grofa Koroninja, ker je rekel, da ni treba $\frac{2}{3}$ glasov za sprejem g. Lienbacherjevega šolskega nasveta. Pred glasovanjem za § 1. ovega nasveta je še poslanec baron Giovanelli in poslanec dr. Ölz v

zapisnik dal, da katoliško, tirolsko in predarlsko ljudstvo še nikakor ni zadovoljno, če se sprejme po g. Lienbacherji nasvetovana šolska olajšava, treba je še staršem zagotoviti, da tudi sv. kato-liška Cerква dobi pravice, katere njej grejo gledé na izgojo katoliških otrok. V odsekih obravnavajo plačo katoliških duhovnikov, hišni davek, olajšave pri vojaškeji postavi in nakup cesarica Elizabetine železnice; dne 4. marca je zopet seja. — Čehi se čedalje bolj hudujejo na ministra Haymerla, ki baje, kakor nekđaj Beust Hobenwartha hoče po-dreti ministerstvo Taaffejevo. — Deželni zbori bodo sklicani še le prihodnjo jesen. — Višjo vo-jaštvo dunajsko se uči ruskega jezika. — Ljub-ljanski župan g. Schrei je zopet v nekem nemškem društvu strašno tulil zoper Slovence in sebe in poslušalce hrabil za divji boj zoper vse, kar g. Schreiju ni povoljno. Smešno! Idrija šteje 4171 Slovencev in samo 127 Nemcev, tem bolj je ob-žalovati, da slovensko mesto ima nemško ali nemčursko zastopništvo! — Tržaški c. kr. namest-nik Depretis je precej omajen; če odstopi, veselili se bodo Slovenci; ti so v Trstu sploh živahni, dne 26. febr. napravilo je društvo „Edinost“ veli-kansko veselico, katere je se udeležila vsakojaka in visoka gospoda. — V Kopru so oficirji napra-vili veselico pa lahoni „irredentovei“ so pred hišo užgali veliko „bombo“ ali „petardo“, čije močan pok je vse prestrašil, zlasti povabljenе gospe! — Grof Pejačević, ban hrvatski, je bil v Varaždinu imenovan za častnega meščana. Če se Hrvatje le ne varajo v osebi grofa Pejačevića; mož nam hodi preveč na potih slaboglasnega barona Raucha. Oderuštvo je tudi na Ogerskem strahovito. V Bu-dimpeštu je 300 obče znanih oderuhov, ki si na leto naderó po 12 milijonov goldinarjev; vsa Ogrska žrtvuje na leto oderuhom do kakih 100 milijonov. Oderuhi so zvečinoma Judje. Tudi v Zagrebu se Jud napihuje. Tako je jud Frank nedavno velezaslužnega župana dr. Mrazoviča na-pal v mestnem odboru, češ, da računov nima v redu. Lažnjivost očitanja bila je takoj jasna!

Vnanje države. Bismark je tovarša ministra grofa Eulenburga res tako do dobra zgrizil, da je ta uže ministrovanje položil. Cesar Viljelm je se učakal ženitovanja svojega vnučiča; princ Vil-jelm je se te dni oženil z neko princesinjo Av-gusto Holsteinsko; pri poroki navzoč bil je tudi saksonski kralj, švedski kraljevič in v imenu na-šega cesarja nadvojvoda Karol Ludvik. Ljudje ugibajo, kako to, da ni prišel ruski cesarjevič! Nemci postajajo čedalje bolj hudi na Jude, ki so vedno drznejši. — Sedaj je uže dokazano, da so Francozi na prizadevanje juda Gambette Grkom lani doposlali 100.000 novih pušek in 25 milijonov patron. — Španjolski kralj Alfonzo je papežu da-roval zlat kelih, okinčan z dragocenim kamenjem, vreden 200.000 frankov. — Italijani so se ugne-dzili v Rudečem morji ter si za ladije prisvojili

in utvrdili nek kot po imenu Assab, radi česar jih Angleži in Francozi pisano gledajo. Irski vodja Parnell začne beračiti pomoči pri evropskih prekucubih in socialistih Rochefortu, Hugonu itd. ter napraviti pravo revolucijo v Irlandiji zoper Angleže. Proti temu je se vzdignol irski nadškof v Dublinu in oznanil katoliški nauk, kateri revolucije ne trpi. To je res očetovsk glas; nja preslišanje bilo bi strašno nesrečno za Iree, kajti Angleži imajo na Irskem uže 60.000 dobro orožanih vojakov. Sicer je pa upati, da po postavni poti Irci veliko več pridobijo, vsaj dokler je Gladstone minister. Iz južne Afrike došla je Angležem nesrečna novica. Njihov oberst Colley je 27. febr. zapustivši tabor zgrabil „Bojerje“ pa bil premagan, obkoljen in z vojniki vred ustreljen; le malo Angležev je smrti všlo; od enega regimenta samo 7 mož. Sedaj bo uže veliko težavnije Angležem vzdrževati vso gospodstvo v južnej Afriki. Tepež se je vršil na mestu, kojemu pravijo Längsek. — Srbska skupština zboruje v Belgradu in se pogaja z raznimi podjetniki zavoljo stavljenja srbskih železnic. Na ponudbo so Francozi, Angleži in Rusi. V Petrovgrad k ruskemu carju za srbskega poslanika odposlan je od zadnje srbsko-turške vojske znani hrabri general Horvatovič. — Rumuni so svojo vojsko pomnožili za 30 peš-regimentov. — Ruski general Skobeljev je baje zbolel in je na poti v Evropo. — S Kitajci so se Rusi pobotali na mirnem; ne pride toraj do boja. — Grki in Turki se pa orožajo, kolikor le mogoče. Grki so uže svojo reservo pozvali pod puško, tudi vabijo evropskih oficirjev, naj vstopijo v grško armado! — Nadvojvoda Rudolf potuje na reki Nil v gornji Egipt.

Za poduk in kratek čas.

Babji klanec.

Če greš od farne cerkve sv. Miklavža v ljutomerskih gorica k podružnici žalostne Matere v Jeruzalemu, prideš, kedar začneš navzgor, v precej dolgo sotesko, v globoki klanec, na kterega peščenih strminah se v poletni vročini greje kuščar in poje na vse zgodaj v nizkem grmovji slavček svoje milotinke. Postoj tukaj, — kajti to ti je sloviti kraj, tako imenovani „Babji klanec“. Odkod in kako je dobila ova soteska to nenavadno ime, naj ti dragi čitatelj razjasnijo sledeče vrstice.

Po slavni bitvi pri sv. Gothardu, kder sta l. 1664 Montekukuli in Zrini premagala Turke in njihove neštevilne trume ali pobila in v Rabo stirala ali pa na vse strani razpodila, prdivjal je en oddelek razkropljene turške armade prek Mure tudi v ljutomerske gorice ter je ondi ropal in požgal. Gorjé kristijanu, ki je prišel divjemu Turčinu v pest! Še le po dolgem in groznem mučenju bila je nesrečnežu odsekana glava in na sulico

natakljena, okolo ktere so divjaki, prepasani s črevami umorjenega, skakali in plesali. Materam so nedolžne otročiče trgali iz naročja in butali z glavami ob plotove in zidovje, da so se možgani razlivali po tleh, dekleta in žene so pa oskrunjali in zvezane, kakor pse, vlekli seboj v grozno sužnost. Kamor so Turki prirazbijali, šel je strah pred njimi in groza za njimi. In med tem, ko so krepki možje, uvrsteni v cesarsko armado, podili nektere oddelke premagane turške armade po ogerških planjavah, skrivali in potikali so se njihovi očetje, onemogli starčeki doma pred razgrajajočo trumo Turčinov po goščavah in votlinah, matere so pa z malo dečico odbežale v hribate kraje. Tudi v Jeruzalem je pribežalo precej starčekov in žen, poiskat si varnega zavetja pri žalostni materi Mariji, kateri na čast je bila 12 let poprej tamkaj zala cerkva sozidana. V svojo nepopisljivo grozo zagledajo žene nekega jutra precejšnjo trumo divjih Turkov v dolini proti hribu pomikati se, pa sveste si posebnega varstva mogočne pomočnice, D. Marije, sklenejo postaviti se sovražniku krščanstva v bran. Nagloma kupičijo ene za gostim grmovjem vrh klanca debelo kamenje, druge polnijo s peskom prazne sode med tem, ko nektere v bližnji stranski goščavi več kotlov kropa pripravljenih imajo. Ko so pa Turki, ki se v teh hribatih krajih niso nadjali niti najmanjšega napada, prišli celó brezskrbni v globoko sotesko, prekucnile so žene s strašnim kričem za grmovjem nakupičeno kamenje ter skotnile s peskom napolnjene sode v klance potem pa nad glave prestrašenih Turčinov vlivale kropa; da, nek dvanastletni fant je pribežal iz bližnje hiše z zarjavo puško ter ustrelil iz nje med divjake tako srečno, da je smrtno zadel poglavarja turške čete, kar je ostale še bolj preplašilo. Veliko Turkov je obležalo od kamenja in sodov pobitih in od kropa poparjenih v klanci, ostali so odbežali na vse strani. Nektere so ubili potem pri Ormoži, nektere pa v Dravo spodili. Junaške žene, katerih ni bila nobena ranjena, nesle so radostnega srca uplenjeno zastavo in nekaj turškega orožja v cerkev in darovale vse iz hvaležnosti Mariji, pomočnici kristijanov. Ti ostanki so se sicer pozgubili, a „Babji klanec“ še obstoji kot veden spominek junaškega čina navdušenih in bogoljubnih Slovenk.

Mih. Slekovec.

Smešničar 9. Dobrosrčen gospod dá beraču lepe nove hlače. Ko ga zopet sreča in vidi, da berač ne nosi darovanih hlač ga nevoljni gospod pokrega rekoč: zakaj ne nosiš hlač, katere sem ti daroval. Berač odgovori: gospod, naj mi ne zamerijo; ko bi jaz v njihovih hlačah beračit šel, bi mi nihče ničesar ne dal.

Razne stvari.

(Svitli cesar darovali) so Vojničanom za nakup gasilnega orodja 100 fl.

(*Za nesrečne Zagrebčane*) daroval je č. g. P. Cizej župnik na Reki 2 fl., č. g. Alojzij Šijanec, kaplan pri št. Martinu v Rožni dolini 5 fl., č. g. Jožef Vraz, župnik v Skomrih, 2 fl. 5 kr. Bog plati vsem. Do prihodnjic želimo zbirko završiti!

(*Ptuj*) šteje 3489 stanovnikov, med njimi samo 544 (?) slovenskih.

(*Celjska cink-fabrika*) ima 247.780 fl. potroška in 273.300 dohodka.

(*Osepnice*) hudo razsajajo v ormoškem okraji mnogo ljudi je zbolelo, veliko umrlo.

(*Sv. Jurij ob južnej železnici*) ima v trgu 421 duš, v občini 4145.

(*Južna železnica*) dala je vse gruntne jene parcele od Zidanega mosta do hrvatske meje na Dunaji v svojo zemljiško knjigo vpisati. Kdor misli, da se mu krivica godi, naj se do 24. marca t. l. pritoži pri c. kr. okrajnej sodnji v Sevnici.

(*Podružnica bučelarskega društva*) štajerskega v Mariboru imela je lani 121 fl. dohodka in 98 fl. potroška. Letina bila je slaba za buče.

(*Mahrenberg*) ima v trgu 1056 stanovnikov.

(*Šola v Cezanjevcih*) pri Ljutomeru prejela je od svitlega cesarja dar 200 fl. za popravo učilnice.

(*Studeniški „Wretzl“*) je umrl; sploh pa ospnice po Dravinjski dolini močno pobirajo ljudi.

(*G. dr. Jožef plem. Kaisersfeld*) mnogoletni in daleč znani advokat štajerske hranilnice v Gradci bolega in je stopil v pokoj. Njegovo mesto je dobil g. dr. Podpečnik.

(*Slov. bistriška sodnija*) objavlja, da so nepoznani tatje č. g. župniku v Spodnji Polskavi ukradli 2 žaklja srebra in več zlatov, vse vkup bilo je vredno 600 fl.

(*Stoletni kolendar*) prorokuje za konec marca veliko snega in hudo zimo. No, v Mariboru imamo uže vse, 2. marca zapalo je debelo snega.

(*Občinski odbor okolice Šoštanjske*) je v seji 28. dec. pret. l. sklenol od 1. marca 1881 naprej uradovati slovenski.

(*Od sv. Trojice pri Slatini*) nam poročajo o nedostojnej surovosti: nek neusmiljenec je namreč uboga muteca, ko je živino napajal, tako tepel, da mu je glavo prebil. Zločinec je še mlad dečko!

(*Iz Šaleške doline*) nam pišejo, da sodnijska preiskava ni potrdila govorice, da bi bilo 6letno dete živo pokopano. Dete je bilo 5 mesecev staro in je po 4tedenski boleznii umrlo narurne smrti. Dotični mrliški oglednik bil je pa takrat bolan!

(*Matica slovenska*) obhaja svoj občni zbor 27. aprila t. l.

(*Nadučitelj*) imenovan je pri št. Vidu pri Ponkvi g. Mat. Šumar, kot učitelj v Šetalah gosp. Mart. Breznik, kot učiteljica v Karčevini g. Berta Aufrecht, g. Andrej Simonič in g. Franc Lesjak stopita v stalni pokoj. Enega dijaka v Mariboru so iz gimnazije napodili.

(*Odlikovanci kmetijske družbe štajerske*) so: srebrno svetinjo dobil je g. Fr. Kumer, gozdar v

Celji in g. Janez Kukovec v Ljutomeru, častno diplomu učitelji ljudskih šol v Ptujii, Ptujске okoliice in g. Vincencij Vršec v Brežicah, 20 fl. učitelj g. Jožef Dobnik pri sv. Juriji na južni železnici, učitelj g. J. Ornik v Brežicah, in Luka Breznik, viničar v Slov. Bistrici; 10 fl. učitelj g. Jan. Postjančič v Sevnici.

(*Mrtvega našli*) so starega viničarja na cesti pri Lembahu, ker se je žganja prenapil.

(*Travnike visoko vcenili*) so v mariborskem okraji, enemu posestniku od 300 fl. čistega dohodka v starem katastru na 600 fl. Zatoraj bo treba marljivega reklamiranja.

(*Listov uže izišlih letošnjih števil*) „Slovenskega Gospodarja“ nimamo. Zatoraj ne moremo ž njimi ustreči.

(*Hud tepež*) med vojaki in fanti bil je v Gamberji pri Celji; hlapee Okron je na glavi smrtno ranjen.

(*Plačilo 2—10 fl.*) dobi, kdor ovadi človeka, kateri je pri telegrafu kaj ukradel ali poškodoval.

(*100 fl. in še več*) obeta Rudolf Wotruba onemu, kateri iztakne tistega, ki je 9. februarja t. l. oropal urno njegovo zalogo v Mariboru.

(*Spremembe v Lavantskej škofiji*;) č. g. Jakob Lempel je prezentiran za župnika v Ulimji, č. g. Jakob Pečnik je imenovan za ku-ata v Podgorji.

Dražbe. 7. marca Tomaž Fuchs v Skorinščaku 737 fl. 11. marca Jan. Vračič v Zamarokvi 2535 fl. 16. marca Jovana Tručel v Kušerniku 4156 fl., Andrej Mesarič 4410 fl. v Slov. Bistrici, 18. marca Anton Wolfova zapuščina v Čagoni 1900 fl., Juri Kamensek v Zafoštvu 370 fl. 23. marca Štef. Rop v gornji Loznici 3660 in 950 fl. 26. marca Jakob Hrastnikova zapuščina Mariboru 2275 fl.

Loterijne številke:

V Gradci 26. februarja 1881: 77, 72, 11, 9, 15.
Na Dunaji „ „ „ 29, 6, 20, 1, 33.
Prihodnje srečkanje: 12. marca 1881.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Jčmen		Oves		Turšica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . .	8 40	6 30	5 20	3 30	5 80	5 30	5 50	5 80	5 30	5 30	5 30	5 30	5 30	5 50
Ptuj . . .	8 50	6 50	5 —	3 20	4 50	4 80	4 90	3 20	4 50	4 80	4 80	4 80	4 80	4 90
Gradec . .	8 78	7 21	4 23	3 50	4 80	—	5 20	3 50	4 80	—	—	—	—	5 20
Celovec . .	10 —	7 30	4 20	3 30	5 12	—	—	3 30	5 12	—	—	—	—	—
Ljubljana .	10 28	6 54	5 10	3 90	5 60	4 20	5 90	3 90	5 60	4 20	5 90	4 20	5 90	5 90
Varaždjn .	8 60	5 25	5 20	3 —	6 40	6 50	4 30	3 —	6 40	6 50	4 30	6 50	4 30	4 30
Dunaj } Pešt } 100 Klf.	11 50	10 40	7 50	6 50	6 —	8 85	— 20	11 50	10 40	7 50	6 50	6 —	8 85	— 20
	12 35	10 —	6 30	5 20	5 30	4 65	5 —	12 35	10 —	6 30	5 20	5 30	4 65	5 —

Najnovjši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 73 22 — Srebrna renta 75 55 — Zlata rente 89 65 — Akcije narodne banke 820 — — Kreditne akcija 293. — 20 Napoleon 9.32 — Ces. kr. cekini 5.55 —

Podučiteljska služba

na dvarazredni ljudski šoli pri sv. Tomaži, okraj Ormož (Friedau) z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prošnje se imajo poslati do 12. marca 1881 krajnemu šolskemu svetu pri sv. Tomaži, zadnja pošta: Sv. Tomaž pri Ormoži.

Okrajni šolski svet v Ormoži dne 12. febr. 1881.

Prvomestnik:

2—3

Trautvetter.

Zahvala in priporočba.

Zahvaljujem se vsem, kateri so me dozdaj z naročili podpirali, prav srčno, in priporočujem se jim, kakor tudi sploh p. n. občinstvu, posebno č. g. duhovnikom, uradnikom itd. v daljno naročbo.

Prizadeval si bodem, vsakemu njegovo voljo po svoji najboljši moči izpolniti.

Naročila iz dežele izvršujem ravno tako vestno in pridem oddaljenim tudi na dom mere jemati.

Z velikim spoštovanjem

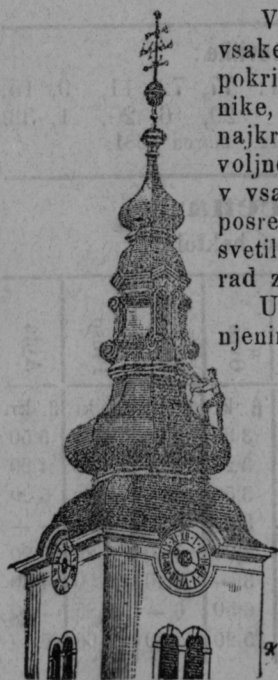
Franc Jesenko,

5—5

krojač v Mariboru, Pfarrhofgasse št. 15.

3—3

Priporočba.

Vljudno podpisani prevzame vsake vrste stavbe pri cerkvah, pokriva, prekriva, popravlja zvonike, cerkve in druge zgraje, v najkrajših obrokih proti najpovoljnejšim pogojem in poročstvu v vsakem oziru. On pozlačuje in posrebruje kelihe, monštrance, svetilnice, kadičnice itd. Tudi rad zamenjuje stare z novimi.

Uže 15 let bavi se z omenjenimi podjetji v zadovoljstvo preč. duhovščine in cerkvenih predstojništev na Hrvatskem, Kranjskem, Koroškem in Štajerskem in se s tem vrlo-dobro priporočuje za vsakojaka naročila omenjene stroke.

V Mariboru 10. jan. 1881.

Franjo Čušpač,

pasar, kijučar, zdelar in stavbarski podjetnik.

Snajenje obleke

opravlja vljudno podpisani **suknostrizec**, ki stanuje v

Mariboru, Viktringhofgasse hiš. št. 10.

Priporoča teraj svoje

suknostrizniško podjetje

za barvanje, tiskanje, prešanje in dekatiranje („glancanje“) raznovrstne robe iz žide in volne (ženske hadre se popravijo, da so kakor nove). Tudi marogasto obleko sesnažim dobro, hitro in po nizkeji ceni.

Miha Nedog,

3—3

suknostrizec.

1—3

V najem se daje

pod zelo ugodnimi pogoji v najboljšem obrtu stoječa

pekarija

v mestu Brežice (Rann) na Spod. Štajerskem.

Na dotična vprašanja odgovarja

Ign. Linzler,

mesar in hišni posestnik v Brežicah.

1—2

Denarjev

v zajem priskrbi na posestva v mestih in deželi proti 5—6% obrestim na leto

Jožef E. König v Gradci

Murgasse hiš. št. 8 v II. nadstropji.

1—4

Semena

frišna zanesljivo-kaljivna vrtnarska in poljska.

Blizu 800 šestletnih požlahtjenih

sadnih drevesc

prodaja po primerni ceni

France Kapus

trgovec v Celji.